

**LIETUVOS RESPUBLIKOS ATSINAUJINANČIŲ IŠTEKLIŲ ENERGETIKOS ĮSTATYMO NR. XI-1375 3, 22 IR 22¹ STRAIPSNIŲ
PAKEITIMO ĮSTATYMO PROJEKTAS (TOLIAU – PROJEKTAS)
DERINIMO PAŽYMA**

Eil. Nr.	Suinteresuotos institucijos pavadinimas, rašto data ir numeris	Pastabos ir pasiūlymai	Argumentai, kodėl neatsižvelgta arba atsižvelgta iš dalies į suinteresuotos institucijos pastabas ir pasiūlymus
1	UAB „Ignitis renewables“, 2025-04-07 d. Nr. REHCOR_2025_0760	<p>2 straipsnis. 22 straipsnio pakeitimas <...> 13. Papildyti 22 straipsnio 29 dalį nauju 5 punktu: „5) atsinaujinančius išteklius naudojančių elektrinių plėtrai (įskaitant statybas) ir eksploatacijai naudoti Lietuvos Respublikos uostus, išskyrus atvejus, kai Lietuvos Respublikos uostai neturi galimybių teikti atsinaujinančius išteklius naudojančių elektrinių plėtrai ir eksploatacijai reikalingų paslaugų;“</p> <p>Argumentai: Bendrovė pabrėžia, kad Europos Sąjungos (toliau – ES) bendra rinka yra grindžiama laisvos konkurencijos ir nediskriminavimo principais, kurie taip pat, be kita ko, yra taikomi ir jūrinio vėjo konkursams. Tai reiškia, kad jūrinio vėjo konkursai turėtų būti atviri visiems tinkamiems dalyviams iš bet kurios ES valstybės narės, be nepagrįstų apribojimų ar protekcionizmo vietinių prekių ar paslaugų atžvilgiu. Reikalavimas atsinaujinančius išteklius naudojančių elektrinių plėtrai (įskaitant statybas) ir eksploatacijai naudoti tik Lietuvos Respublikos uostus galimai pažeidžia šiuos ES bendrosios rinkos reikalavimus: 1) nediskriminavimo principas – reikalavimas naudoti tik vietinius uostus gali būti laikomas diskriminaciniu kitų ES valstybių narių konkurso dalyvių atžvilgiu, kurie galbūt norėtų naudoti savo ar kitų šalių uostus; 2) proporcingumo ir pagrįstumo principas – bet koks reikalavimas, galintis riboti konkurenciją, turi būti pagrįstas ir proporcingas. Pažymėtina, kad Projekto aiškinamajame rašte nėra visiškai jokio šio pasiūlymo pagrindimo; 3) valstybės pagalbos taisyklės – jei reikalavimas naudoti tik Lietuvos uostus yra skirtas paremti vietos verslus ar infrastruktūrą, jis turi atitikti ES valstybės pagalbos taisykles bei turi būti notifikuotas ir suderintas su Europos Komisija; 4) rinkos prieiga ir konkurencija – ES yra įsipareigojusi užtikrinti atvirą rinkos prieigą ir skatinti konkurenciją. Apribojimai dėl vietos uostų naudojimo gali būti laikomi rinkos prieigos ribojimu ir konkurencijos mažinimu, kas prieštarautų šiems principams.</p>	<p>Atsižvelgta iš dalies Atsižvelgiant į pastabą, pakoreguota formuluotė, numatant, kad veiklai, vykdomai pagal leidimą plėtrai ir eksploatacijai, turi būti naudojami Lietuvos Respublikos uostai, išskyrus atvejus, kai Lietuvos Respublikos uostuose galimybių tokiai veiklai nėra. Neatsižvelgta į pasiūlymą atsisakyti formuluotės, nes siekiama, kad konkurso laimėtojas, vykdydamas atsinaujinančius išteklius naudojančių elektrinių plėtrą ir eksploataciją, naudotųsi Lietuvos Respublikos uostų infrastruktūra, išskyrus atvejus, kai tokios galimybės minėtų uostų infrastruktūra nesudaro. Šiuo pakeitimu siekiama, kad būtų išnaudojamos Lietuvos Respublikos uostų teritorijos, pajėgumai ir kuriama vertė Lietuvos ekonomikai.</p>

		<p>Pažymėtina, kad ES šiuos principus gina ir Pasaulio Prekybos Organizacijoje (toliau – PPO), kurios narėms, įskaitant ir Lietuvą, draudžiama diskriminuoti importuojamus produktus ir teikti pirmenybę vietos produktams ar paslaugoms. 2022 m. ES pradėjo konsultacijų procedūrą PPO prieš Jungtinę Karalystę, kurios vyriausybė, skirdama subsidijas jūros vėjo energijos projektams, siekė pirmenybę teikti vietinėms, o ne importuotoms prekėms¹. Jungtinei Karalystei atsisakius diskriminacinių reikalavimų subsidijai gauti, konfliktas tarp ES ir Jungtinės Karalystės buvo išspręstas taikiai².</p> <p>2024 m. ES inicijavo PPO analogišką ginčą prieš Taivaną, kuris jūrinio vėjo konkursuose taip pat siekė suteikti pirmenybę vietinėms prekėms ir paslaugoms³. Taivanui atsisakius pirmenybės teikimo vietinėms prekėms ir paslaugoms, ginčas su ES buvo išspręstas taikiai⁴.</p> <p>Galiausiai, Projekto aiškinamajame rašte nurodyta, kad „<...> <i>siūlomas reguliavimas sudarys sąlygas užtikrinti, kad įgyvendinus konkursą, poveikis vartotojų mokamoms galutinėms elektros energijos kainoms būtų kiek įmanoma mažesnis</i>“. Bendrovės vertinimu, reikalavimas atsinaujinančius išteklius naudojančių elektrinių plėtrai (įskaitant statybas) ir eksploatacijai naudoti Lietuvos Respublikos uostus pasireikš priešingu nei siekiama efektu, kadangi toks reikalavimas neleis konkurso dalyviams laisvai rinktis ekonomiškai naudingiausio uosto, todėl konkurso dalyviai negalės pasiūlyti mažiausių galimų sandorių kainų. Esant ypatingai ribotam vietinių uostų, kurie galėtų suteikti reikalingas vėjo elektrinių statyboms ir eksploatacijai paslaugas, pasirinkimui, šie uostai įgys neproporcingai didelę derybinę galią dėl savo paslaugų teikimo, kuri galimai padidins projekto įgyvendinimo sąnaudas ir atitinkamai atsispindės sandorio kainos pasiūlymuose.</p> <p>Pažymėtina, kad jau dabar Lietuvos Respublikos jūrų uostams netiesiogiai yra suteiktas pranašumas prieš kitų šalių uostus, kadangi vadovaujantis Lietuvos Respublikos Vyriausybės 2022 m. spalio 19 d. nutarimu patvirtintų Reikalavimų asmenims, siekiantiems įgyti bei įgijusiems teisę plėtoti ir eksploatuoti atsinaujinančius energijos išteklius naudojančias elektrines jūrinėje teritorijoje, ir jūrinės teritorijos tyrimų bei kitų veiksmų atlikimo išlaidų kompensavimo aprašo II skyriaus nuostatomis, konkurso laimėtojas turi su Lietuvos energetikos agentūra suderinti šiltnamio efektą sukeliančių dujų (toliau – ŠESD) emisijų planą ir kompensuoti ŠESD emisijų plane apskaičiuotų ŠESD emisijų, kurių kaina yra lygi 216 Eur/t CO₂, vertę. ŠESD emisijų plane yra nurodomos ŠESD emisijos, kurios sugeneruojamos transportuojant įrangą iš sandėliavimo vietos į statybos (įrengimo) vietą jūrinėje teritorijoje, atliekant jų statybos (įrengimo) ar kitus susijusius darbus jūrinėje teritorijoje (tarp jų papildomi tyrimai, darbuotojų transportavimas ir kt.). Taigi, iš esmės kuo artimesnis atstumas nuo sandėliavimo vietos iki statybos (įrengimo) vietos, tuo mažesnis kiekis ŠESD emisijų</p>	
--	--	---	--

		<p>sugeneruojamas ir tuo mažesnę kompensaciją konkurso laimėtojas turės susimokėti.</p> <p>Taigi, šie reikalavimai jau dabar sukuria vietiniams uostams didelį pranašumą užsienio uostų atžvilgiu.</p> <p>Atsižvelgiant į tai, kas išdėstyta, Bendrovė siūlo šio reikalavimo atsisakyti.</p> <p>Pasiūlymas: Atsisakyti Projekto 22 straipsnio 29 dalies papildymo nauju 5 punktu.</p>	
2	<p>UAB „Ignitis renewables“, 2025-04-07 d. Nr. REHCOR_2025_0760</p>	<p>3 straipsnis. 221 straipsnio pakeitimas</p> <p>Papildyti 221 straipsnio 9 dalį 11 punktu:</p> <p>„11) per 3 metus nuo leidimo plėtrai ir eksploatacijai gavimo dienos su perdavimo sistemos operatoriumi pasirašyti prijungimo paslaugos sutartį, išskyrus atvejus, kai šį terminą įvykdyti vėluojama dėl valstybės, kitų asmenų veiksmų ar neveikimo, nenugalimos jėgos aplinkybių buvimo;“.</p> <p><...></p> <p>4 straipsnis. Įstatymo įsigaliojimas, įgyvendinimas ir taikymas</p> <p><...></p> <p>6. Šio įstatymo 3 straipsnyje išdėstytos Atsinaujinančių išteklių energetikos įstatymo 221 straipsnio nuostatos taikomos ir asmenims, gavusiems leidimą plėtrai ir eksploatacijai iki šio įstatymo įsigaliojimo dienos.</p> <p>Argumentai:</p> <p>ii. Projekto aiškinamajame rašte nurodyta, kad „<i>šiuo pakeitimu siekiama suderinti keičiamo AIEĮ nuostatas su 2024 m. lapkričio 1 d. įsigaliojusiais Lietuvos Respublikos statybos įstatymo pakeitimais.</i>“</p> <p>Bendrovė pažymi, kad nei nuo 2024 m. lapkričio 1 d. įsigaliojusi, nei iki tol galiojusi Lietuvos Respublikos statybos įstatymo redakcija nereglamentuoja ir nereglementavo prijungimo paslaugos sutarties pasirašymo su perdavimo sistemos operatoriumi. Tiek pagal esamą, tiek pagal buvusį Statybos įstatyme numatytą reglamentavimą, prijungimo paslaugos sutarties pasirašymas vykdomas po statybą leidžiančio dokumento gavimo, todėl nėra aišku, kuo šis siūlomas pakeitimas yra susijęs su nuo 2024 m. lapkričio 1 d. įsigaliojusia Statybos įstatymo redakcija.</p> <p>Taip pat atkreiptinas dėmesys, kad Lietuvos Respublikos Seime jau yra svarstomi įstatymų pakeitimai, susiję su siekiu užtikrinti elektrinių ir kaupimo įrenginių prijungimo prie elektros 3eisin sąlygų atitiktį Lietuvos Respublikos statybos įstatymo pakeitimams, įsigaliosiantiems nuo 2024 m. lapkričio 1 d.5, tačiau poreikis dėl to keisti Atsinaujinančių išteklių energetikos įstatymo 221 straipsnio 9 dalį nebuvo identifikuotas, kadangi jis niekaip nėra susijęs su Statybos įstatymo pasikeitimu.</p>	<p>Atsižvelgta iš dalies</p> <p>Neatsižvelgta į pasiūlymą atsisakyti nuostatos, tačiau Projektas patikslintas numatant, kad asmenims, gavusiems leidimą plėtrai ir eksploatacijai iki įstatymo įsigaliojimo, terminas, nustatytas prijungimo sutarčiai pasirašyti, skaičiuojamas nuo įstatymo įsigaliojimo dienos.</p>

		<p>2. Šiuo metu galiojančiame Atsinaujinančių išteklių energetikos įstatymo 221 straipsnio 9 dalies 2 punkte nurodytas pagrindinis reikalavimas, susijęs su tinkamu projekto įgyvendinimu, t. y. per 6 metus nuo leidimo plėtrai ir eksploatacijai gavimo dienos gauti leidimą gaminti elektros energiją. Atsižvelgiant į tai, Bendrovės vertinimu, papildomų reikalavimų tarpiniams veiksams atlikti nustatymas yra perteklinis.</p> <p>3. Leidimas plėtrai ir eksploatacijai UAB „Offshore wind farm 1“ buvo išduotas 2024 m. vasario 12 d. Šio leidimo pagrindu ši bendrovė įgijo Atsinaujinančių išteklių energetikos įstatyme aiškiai apibrėžtas teises ir pareigas. Atitinkamai bendrovė jau daugiau nei metus vykdo projekto įgyvendinimo darbus, kurie buvo suplanuoti pagal tas sąlygas ir reikalavimus, kurie buvo numatyti dalyvaujant konkurse. Siūlomu pakeitimu yra planuojama nustatyti papildomą reikalavimą, kuris dalyvaujant konkurse konkurso dalyviams nebuvo žinomas.</p> <p>Pabrėžtina, kad konkurso dalyviams buvo suformuotas pagrįstas ir teisėtas lūkestis, kad laimėjus konkursą ir įgyvendinus įstatyme numatytus reikalavimus, konkurso laimėtojas 4eisi nustatytomis sąlygomis vykdyti elektros energijos gamybos veiklą jūrinėje teritorijoje. Konkurso dalyviams dalyvaujant konkurse buvo aiškus ir žinomas prisiimtų įsipareigojimų turinys, todėl siūlymas po konkurso laimėjimo praėjus daugiau nei metams keisti konkurso laimėtojo įsipareigojimų apimtį, Bendrovės vertinimu, pažeidžia atsakingo valdymo (gero viešojo administravimo) ir atitinkamai teisėtų lūkesčių apsaugos principus:</p> <p>ii) atsakingo valdymo (gero viešojo administravimo) principas reiškia, kad valdžios institucijos privalo užtikrinti žmogaus teisių ir laisvių bei privataus asmens, kaip silpnesnės santykio su viešąja administracija šalies, apsaugą, turi bet kurioje situacijoje vadovautis fundamentaliais protingumo, teisingumo, sąžiningumo principais, sprendimų priėmimo metu atsižvelgti į susiklosčiusių faktinių aplinkybių visumą;</p> <p>ii) teisėtų lūkesčių apsaugos principas draudžia keisti teisinį reguliavimą taip, kad įstatymų leidėjas nesilaikytų prisiimtų įsipareigojimų, ir naujas teisinis reguliavimas nepagrįstai pablogintų asmens teisinę padėtį.</p> <p>Atsižvelgdama į tai, kas išdėstyta, Bendrovė siūlo atsisakyti jokiais pasikeitusio Statybos įstatymo nuostatomis nepagrįsto, perteklinio ir iš konstitucinio teisinės valstybės principo kylančių teisėtų lūkesčių apsaugos, taip pat gero viešojo administravimo principų neatitinkančio pasiūlymo.</p> <p>Pasiūlymas: Atsisakyti Projekto 221 straipsnio 9 dalies papildymo 11 punktu.</p>	
--	--	--	--